

Magdalena Szczepańska

Nowe ujęcie umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym w świetle art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

W artykule przedstawiono ogólną charakterystykę umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. Na podstawie art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej wyodrębniono cechy charakterystyczne tej umowy. W szczególności omówiono poszczególne rodzaje świadczeń głównych tego stosunku zobowiązaniowego oraz zasady ustalania ich wysokości. Analiza zawarta w artykule koncentruje się na elementach inwestycyjnych tego stosunku zobowiązaniowego, ponieważ jest to cecha odróżniająca go od klasycznej umowy ubezpieczenia. W tym zakresie omówiono problematykę ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego oraz ponoszenie w tej umowie przez ubezpieczającego ryzyka inwestycyjnego jako elementu przedmiotowo istotnego.

Słowa kluczowe: umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy, wykup częściowy i całkowity.

1. Wprowadzenie

Ubezpieczenie na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (dalej: ubezpieczenie z ufk) stanowi jeden z bardziej popularnych rodzajów ubezpieczeń na życie, które funkcjonują na polskim rynku od ponad dwudziestu lat. Regulacje prawne dotyczące tej umowy podlegały od lat dziewięćdziesiątych istotnym zmianom. Pierwszym aktem prawnym regulującym tę umowę była ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej¹, a pojęcie „ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z funduszem inwestycyjnym” zostało wprowadzone do ustawy dopiero w 1995 r. Po raz pierwszy odrębna norma prawna poświęcona tej umowie pojawiła się w ustawie o działalności ubezpieczeniowej z 2003 r. w art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej², która utraciła moc z dniem 1 stycznia 2016 r. W nowej ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dnia 11 września 2015 r.³ ustawodawca rozbudował znacząco regulacje dotyczące umowy ubezpieczenia z ufk. Przepisy te zostały skonstruowane w ten sposób, że zarówno poprzednio obowiązujący, jak i nowy przepis określa, jaki zakres informacji powinien być w zawarty w ww. umowie. W prawie Unii Europejskiej regulacje prawne dotyczące umowy ubezpieczenia na życie zawarte były w dyrekty-

¹ Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62, z późn. zm.

² Dz. U. z 2015 r. poz. 1206, z późn. zm.

³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1844, z późn. zm.; dalej także: u.d.u.r.

wie 2002/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r., w myśl której jedną z grup ubezpieczeń są ubezpieczenia powiązane z funduszem inwestycyjnym. Obecnie przedmiotowa regulacja jest zawarta w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II). Przepisy te nie określają jednak definicji tej umowy, ani nie wskazują jej elementów przedmiotowo istotnych. W dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 stycznia 2016 r. w sprawie dystrybucji ubezpieczeń została zawarta definicja „ubezpieczeniowego produktu inwestycyjnego”, która obejmuje również umowy z ufk. Należy wskazać, że w projekcie ustawy o dystrybucji ubezpieczeń z dnia 22 marca 2017 r. nie wprowadzono tej definicji. Regulacje prawne dotyczące ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych zostały zawarte również w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1286/2014 z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie dokumentów zawierających kluczowe informacje, dotyczących detalicznych produktów zbiorowego inwestowania i ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych (PRIIP)⁴, które będzie stosowane od 1 stycznia 2018 r. W rozporządzeniu tym określono treść dokumentu zawierającego kluczowe informacje dotyczące ubezpieczeń inwestycyjnych. Informacje zawarte w tym dokumencie stanowią informacje przedumowne⁵. Obowiązek przekazania podstawowych informacji o umowie na etapie przedkontraktowym w odniesieniu do ubezpieczeń inwestycyjnych został zawarty w art. 22 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Norma ta odpowiada regulacji zawartej w ww. rozporządzeniu.

Umowa ubezpieczenia z ufk ze względu na swój mieszany charakter oraz rozbudowaną konstrukcję w istotny sposób różni się od powszechnie występujących na rynku produktów ubezpieczeniowych o charakterze ochronnym. Ustawodawca zdecydował się w nowej ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej uregulować w sposób bardziej szczegółowy niektóre elementy treści tego stosunku zobowiązaniowego. Należy jednak przyjąć, że art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej stanowi drogowskaz, który pozwala zrekonstruować niektóre elementy konstrukcyjne umowy ubezpieczenia z ufk. Artykuł ten, w zakresie, w jakim odnosi się do treści umowy ubezpieczenia z ufk, pozwala ustalić *essentialia negotii* tej umowy w tej jej części, która związana jest z inwestowaniem środków pochodzących ze składek, natomiast art. 805 k.c. określa *essentialia negotii* części ochronnej umowy ubezpieczenia z ufk.

2. Charakterystyka umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

Obecnie obowiązujące przepisy prawa nie zawierają normy prawnej określającej *expressis verbis essentialia negotii* umowy ubezpieczenia z ufk. Najistotniejszą regulacją prawną dotyczącą tej umowy jest art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Przepis ten ma charakter niejednolity, ponieważ zawiera różne kategorie norm – odnoszące się do treści umowy, ale również wprowadzające określone obowiązki informacyjne ubezpieczyciela. Ma on charakter ramowy, jednak zawiera normę pozwalającą bliżej scharakteryzować tę umowę, określając jej niezbędną treść⁶. Jednak nie ma ona charakteru kompleksowego i ogranicza się do wybranych elementów ww. umowy. Regulacja ta jest istotna nie tylko dla ustalenia treści, ale również charakteru ww.

⁴ Dz. Urz. UE L 352 z 9.12. 2014 r.

⁵ J. Łańcucki. 2015. „Ochrona konsumenta w sektorze ubezpieczeń w regulacjach unijnych. Determinanty skuteczności przyjętych rozwiązań”, Prawo Asekuracyjne 2015, nr 4, s. 3.

⁶ M. Krajewski. 2016. „Umowa ubezpieczenia, Komentarz”, Warszawa: C.H. Beck, s. 672.

umów. Należy wskazać, że regulacja ta ma charakter wyjątkowy, ponieważ ustawodawca w przepisach prawa, oprócz ubezpieczeń obowiązkowych, co do zasady, nie określa szczegółowo treści ogólnych warunków poszczególnych rodzajów ubezpieczeń. Materia dotycząca umowy ubezpieczenia zawarta jest również w kodeksie cywilnym (art. 805–829), przepisy te nie regulują jednak wprost elementów przedmiotowo istotnych dla ww. umowy. W związku z powyższym ramy prawne dla tych umów powinny być określane na podstawie przepisów ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, jak i odpowiednich przepisów kodeksu cywilnego stosowanych nie wprost, lecz odpowiednio⁷. Ze względu na ramowy charakter ww. przepisu kształt danego stosunku ubezpieczenia z ufk określają ogólne warunki ubezpieczenia (o.w.u.), wypełniając je konkretną treścią. Ustawodawca pozostawił kształtowanie szczegółowej treści umowy jej stronom, mając na uwadze różnorodność rodzajów umów ubezpieczenia z ufk, nakładając jedynie obowiązki informacyjne, z uwzględnieniem art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Umowa ubezpieczenia z ufk stanowi połączenie elementów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych w jednej umowie. W ofercie ubezpieczycieli występują umowy, w których nacisk położony jest na elementy ubezpieczeniowe lub mające w przeważającej mierze charakter inwestycyjny. Ubezpieczyciele konstruują bowiem ww. produkty ubezpieczeniowe w ramach swobody umów zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi. Jednak w każdym przypadku konstrukcja tej umowy oraz jej cechy charakterystyczne są odmienne od klasycznej umowy ubezpieczenia. W związku z powyższym w doktrynie i orzecznictwie zarówno sądów powszechnych, jak i Sądu Najwyższego⁸ dominuje pogląd, że umowa ubezpieczenia na życie z ufk jest umową o charakterze mieszanym⁹, lub też jest umową nienazwaną¹⁰. Reprezentowany jest również pogląd, że jest to szczególny rodzaj umowy ubezpieczenia¹¹.

Jak wskazuje nazwa umowy, jej immanentnym elementem jest ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy (ufk), w którym alokowane są środki pochodzące ze składek ubezpieczeniowych. Ubezpieczyciele oferują umowy jednofunduszowe lub wielofunduszowe, w ramach jednej umowy może być dostępne od kilku do kilkudziesięciu funduszy. Ze względu na inwestycyjny charakter umowy ubezpieczenia z ufk należy podkreślić, że nieodłączną cechą takiej umowy jest to, że ryzyko inwestycyjne (ryzyko lokaty) ponosi ubezpieczający lub ubezpieczony w przypadku umowy na cudzy rachunek. W umowie tej występują co do zasady cztery rodzaje świadczeń głównych. Świadczenia wypłacane w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku: zgonu lub dożycia ubezpieczonego do końca okresu ochrony ubezpieczeniowej (są to świadczenia alternatywne) mają

⁷ M. Szczepańska. 2016. „Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt III CZP 87/15)”, *Prawo Asekuracyjne* 2016, nr 3; M. Krajewski, *op. cit.*, s. 675.

⁸ Wyrok SN z 18 grudnia 2013 r. (sygn. akt. I CSK 149/13); wyrok SO w Krakowie z 18 września 2015 r. (sygn. akt II Ca 1140/15); wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa z 4 kwietnia 2014 r. (sygn. akt. II C 869/14).

⁹ M. Romanowski. 2013. „Umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym w świetle przepisów Kodeksu cywilnego i projektowanych w tym zakresie zmian”, *Wiadomości Ubezpieczeniowe nr specjalny 3/2013*, s. 11; W. Kamieński. 2012. „Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2010 r. dotyczącego wysokości opłaty likwidacyjnej”, *Rozprawy Ubezpieczeniowe nr 13 (2/2012)*, s. 166; M. Krajewski, *op. cit.*, s. 674.

¹⁰ M. Szczepańska. 2011. „Ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym”, Warszawa: Wolters Kluwer, s. 66.

¹¹ B. Mrozowska-Bartkiewicz. 2015. „Charakter prawny ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym”, *Prawo Asekuracyjne* 2015, nr 2, s. 25.

charakter ubezpieczeniowy oraz świadczenia odzwierciedlające inwestycyjny charakter umowy – całkowity i częściowy wykup ubezpieczenia.

3. Analiza prawna umowy ubezpieczenia z ufk w świetle art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej

Jak wskazano powyżej, najistotniejszą regulacją prawną dotyczącą umowy ubezpieczenia z ufk jest art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, który wskazuje, co powinna określać umowa. Wprowadzenie w ww. przepisie przedmiotowego obowiązku informacyjnego oznacza w pewnym zakresie ograniczenie swobody kształtowania treści stosunku zobowiązaniowego. Należy jednak uznać, że przepis ten określa jedynie ramy prawne ww. umów, natomiast szczegółowe regulacje prawne określające treść stosunku zobowiązaniowego są zawarte w ogólnych warunkach ubezpieczenia. W związku z powyższym zakres praw i obowiązków stron, konstytuujących typ umowy ubezpieczenia z ufk nie jest w sposób kompleksowy normatywnie określony, co oznacza że treść stosunku prawnego jest kształtowana na zasadzie swobody umów w ramach ogólnych norm wskazanych w przepisach prawa. Treść typowej umowy ubezpieczenia z ufk, w szczególności zdefiniowanie cech charakterystycznych zobowiązaniowego stosunku prawnego jako pewnego modelu relacji między podmiotami oraz wyznaczenie celu zobowiązania jest rekonstruowane na podstawie wzorców umownych funkcjonujących w obrocie¹² oraz norm zawartych w art. 23 u.d.u.r.

Na podstawie art. 23 ww. ustawy można dokonać próby wyodrębnienia *essentialia*, *naturalia* i *accidentalia negotii* umowy ubezpieczenia z ufk. *Essentialia negotii* stanowią cechy konstytutywne danego typu czynności prawnej, wskazane w przepisach prawnych konstruujących dany typ czynności prawnej, służą więc do identyfikacji konkretnej czynności prawnej. Kategoria *essentialia negotii* może być stosowana także do typowych czynności prawnych ukształtowanych w praktyce, lecz niemających odpowiedników w ustawie i z tego względu nienazwanych. Przyjmuje się, żeby przez *naturalia negotii* rozumieć te postanowienia stron, które w ustalonej przez przepisy prawne strukturze czynności prawnej należą do jej typowej treści, lecz w przeciwieństwie do *essentialia negotii* nie przysługują im walor cech konstytutywnych. Co do zasady, zamieszczenie w treści czynności prawnej elementu należącego do *naturalia negotii* nie wywiera wpływu na proces kwalifikacji konkretnej czynności prawnej do określonego jej typu. *Accidentalia negotii* określane są również jako składniki podmiotowo istotne. Przypisuje się im niejako charakter „przypadkowy” z punktu widzenia struktury określonego typu czynności prawnej. Główna funkcja omawianych tu przepisów polega więc na tym, że wskazują one określone miejsce odpowiadającym im postanowieniom czynności prawnych w strukturze tych czynności¹³.

Analiza art. 23 u.d.u.r. wskazuje, że *essentialia negotii* umowy ubezpieczenia z ufk stanowią takie elementy, jak: świadczenia główne ubezpieczyciela – świadczenia z tytułu śmierci ubezpieczonego i dożycia ubezpieczonego do końca okresu ochrony ubezpieczeniowej oraz całkowity i częściowy wykup ubezpieczenia. Jako element przedmiotowo istotny tej umowy, określony w tym przepisie, należy również wskazać inwestowanie środków pochodzących ze składek w ufk. Ustawodawca wskazał ponadto jako obligato-

¹² Ogólne warunki ubezpieczenia, oprócz funkcji kształtującej, w przypadku tego rodzaju umowy pełnią przede wszystkim funkcję informacyjną (P. Prave. 2016. „Lebensversicherung”, München 2016, s. 7).

¹³ Z. Radwański. 2008, w: „System Prawa Prywatnego”, t. 2, Warszawa: C.H. Beck, s. 249 i n.

ryjny wzorzec umowny w oparciu, o który kształtowana jest treść tej umowy – regulamin lokowania środków ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego.

Pozostałe normy zawarte w tym przepisie dotyczą niektórych aspektów funkcjonowania ufk. Ustawodawca nałożył obowiązek zawarcia w umowie określonych szczegółowych informacji, dotyczących zasad inwestowania w ufk (wykaz oferowanych w ramach umowy ubezpieczenia ufk, zasady i terminy wyceny jednostek uczestnictwa ufk, tytuły i wysokość opłat pobieranych ze składek ubezpieczeniowych, z aktywów ufk lub przez umorzenie jednostek uczestnictwa ufk). Normy te należy uznać za *naturalia negotii*, które należą do jej typowej treści, jednak nie mają one rangi cech konstytutywnych. W art. 23 ust. 2 tego przepisu ustawodawca określił zakres informacji, które powinny być zawarte w regulaminie lokowania środków ufk (cel inwestycyjny ufk, typy i rodzaje papierów wartościowych i innych praw majątkowych będących przedmiotem lokat ufk, charakterystykę aktywów wchodzących w skład ufk, kryteria doboru aktywów oraz zasady ich dywersyfikacji i inne ograniczenia inwestycyjne, informację o ryzyku inwestycyjnym ubezpieczającego lub ubezpieczonego). Normy te również należy uznać za *naturalia negotii*. Przepis art. 23 u.d.u.r. został sformułowany w ten sposób, że określa wyłącznie *essentialia negotii* umowy ubezpieczenia z ufk, jednak niektóre elementy przedmiotowo istotne umowy ubezpieczenia z ufk mogą zostać na podstawie jego treści ustalone. W przepisie tym zdefiniowano zakres informacji istotnych dla tego rodzaju ubezpieczenia, w szczególności jego inwestycyjnego charakteru.

Umowa ubezpieczenia z ufk może mieć zróżnicowaną funkcję w zależności od konstrukcji konkretnego stosunku zobowiązaniowego. Funkcja ubezpieczeniowa tej umowy wyraża się w zobowiązaniu ubezpieczyciela do wypłaty świadczenia w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku. Inwestycyjny charakter umowy wyraża się w wypłacie świadczeń na wniosek ubezpieczającego – wykup częściowy i wykup całkowity. Wszystkie te świadczenia, w tym w szczególności świadczenia wykupu, należy uznać za świadczenia główne w tego rodzaju umowie¹⁴. Poprzednio obowiązująca ustawa o działalności ubezpieczeniowej oraz obecna ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej nie zawierają żadnych regulacji w zakresie relacji pomiędzy funkcją ochrony ubezpieczeniowej i inwestycyjnej umowy ubezpieczenia z ufk. Strony mogą w tym zakresie uregulować stosunek prawny na zasadzie swobody umów¹⁵. W związku z powyższym strony mogą ukształtować tę umowę w taki sposób, że dominującą rolę będzie odgrywać ochrona ubezpieczeniowa lub zarządzanie środkami zgromadzonymi w funduszu bądź oba te elementy będą równoważne, co powoduje, że pomiędzy poszczególnymi umowami mogą występować istotne różnice. W niektórych umowach ochrona ubezpieczeniowa może mieć charakter symboliczny, co wyraża się w niskiej sumie ubezpieczenia z tytułu zgonu ubezpieczonego (wyrok SN z 18 grudnia 2013 r., sygn. akt CSK 149/13). Taka dyferencjacja mieści się w ramach ogólnej konstrukcji tej umowy oraz w ramach jej cech umowy mieszanej.

Na podstawie ww. regulacji oraz o.w.u. należy przyjąć, że umowa ubezpieczenia z ufk stanowi złożony stosunek prawny, na który składa się szereg praw i obowiązków stron umowy. W doktrynie zdefiniowano elementy przedmiotowo istotne tej umowy. Przyjęto, że jest to stosunek prawny, w którym każda ze stron zobowiązana jest do różnego rodzaju świadczeń. Jedna ze stron – ubezpieczyciel – jest zobowiązana do wypłaty świadczeń pieniężnych – sumy ubezpieczenia lub innego świadczenia w razie zajścia

¹⁴ M. Szczepańska. 2015. „Wypłata wartości wykupu w umowie ubezpieczenia na życie z ufk – charakter prawny świadczenia”, *Wiadomości Ubezpieczeniowe* 2015, nr 3, s. 97.

¹⁵ M. Romanowski, *op. cit.*, s. 11.

przewidzianego w umowie wypadku i wypłaty innych świadczeń – wartości wykupu na wniosek ubezpieczającego oraz do lokowania pochodzących ze składek aktywów zgromadzonych w ubezpieczeniowym funduszu kapitałowym na ryzyko ubezpieczającego. Świadczenie drugiej strony – ubezpieczającego – polega na zapłacie składki ubezpieczeniowej o specyficznym charakterze i ponoszeniu w ramach środków pochodzących ze składek kosztów związanych z funkcjonowaniem ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych¹⁶.

Ustawodawca w art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej wskazał, że umowa powinna określać zasady ustalania wartości świadczeń z umowy ubezpieczenia z tytułu śmierci ubezpieczonego i dożycia ubezpieczonego do końca okresu ochrony ubezpieczeniowej, a także zasady ustalania wartości całkowitego i częściowego wykupu ubezpieczenia. Norma ta pozwala na wskazanie, jakie świadczenia wypłaca ubezpieczyciel z tytułu umowy ubezpieczenia z ufk. Należy uznać, że ww. świadczenia odzwierciedlają ubezpieczeniowo-inwestycyjny charakter tej umowy. Przedmiotowa regulacja świadczy o szerokim zakresie swobody stron, kształtowania treści ww. umowy w zakresie sposobu kształtowania wartości świadczenia. Ustawodawca nie wskazał konkretnego sposobu określenia świadczeń w umowie ubezpieczenia z ufk, jak również nie sformułował w tym zakresie jakichkolwiek wytycznych. Pozostawienie stronom swobody w tym zakresie odpowiada naturze tego stosunku zobowiązaniowego, który może być zróżnicowany ze względu na przewagę elementów ubezpieczeniowych lub inwestycyjnych, które są odzwierciedlone m.in. w sposobie kształtowania wysokości świadczeń. W związku z powyższym w praktyce wysokość świadczeń może być określona kwotowo lub w inny sposób, np. jako wartość jednostek funduszu bądź jako połączenie tych dwóch metod. W przypadku, gdy wysokość świadczeń stanowi pochodną wartości jednostek funduszu jest ona zmienna w okresie trwania umowy i może być ustalana na bieżąco według aktualnej wartości jednostek. Przedmiotowe rozwiązanie prawne jest zgodne z ogólną zasadą prawa cywilnego, że umowa powinna określać świadczenie w taki sposób, by w chwili, gdy dłużnik ma spełnić na rzecz wierzyciela świadczenie, możliwe było ustalenie jego rodzaju i rozmiaru. Świadczenie nie musi być w chwili zawarcia umowy oznaczone, ale musi być oznaczalne. Umowa oraz przepisy prawa, zwyczaj i zasady współżycia społecznego (art. 56 k.c.) powinny przynajmniej określać sposób, w jaki najpóźniej w chwili wymagalności świadczenia jego rodzaj i rozmiar będą mogły być jednoznacznie i obiektywnie określone¹⁷.

Ustawodawca w art. 23 ust. 1 pkt 5 u.d.u.r. zobowiązał ubezpieczyciela do określenia w umowie tytułów i wysokości opłat pobieranych ze składek ubezpieczeniowych, z aktywów ufk lub przez umorzenie jednostek uczestnictwa ufk. Z powyższej normy wynika, że ustawodawca przewidział, że ubezpieczyciel w umowie ubezpieczenia z ufk ma prawo do pobierania opłat. Ustawodawca nie określił jednak, jakiego rodzaju opłaty mogą być wprowadzane przez ubezpieczyciela oraz nie odniósł się do ich wysokości. W art. 23 ust. 5 ww. ustawy wprowadzono regulację dotyczącą kosztów zakładu ubezpieczeń, a więc pośrednio odnoszącą się do opłat, które mogą być przewidziane w umowie. Zgodnie z tym przepisem, w umowie ubezpieczenia z ufk, zawartej na okres nie dłuższy niż 5 lat, zakład ubezpieczeń w zakresie wynagrodzenia pośrednika ubezpieczeniowego kieruje się zasadą równomiernego rozłożenia w czasie wydatków z tytułu pro-

¹⁶ M. Szczepeńska, „Ubezpieczenia na życie...”, s. 36.

¹⁷ A. Klein. 1972. „Pojęcie umowy i stosunku zobowiązaniowego kontraktacji według Kodeksu cywilnego”, *Studia Cywilistyczne*, t. XIX, s. 138 i n.; Z. Radwański, A. Olejniczak. 2005. „Zobowiązania – część ogólna”, Warszawa: C.H. Beck, s. 10 i n.

wizji pośrednika ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia określonym w umowie ubezpieczenia. Norma ta budzi istotne wątpliwości, w szczególności w kontekście regulacji umowy agencyjnej zawartej w Kodeksie cywilnym. Ponadto należy uznać, że powinna ona mieć zastosowanie do umowy pomiędzy ubezpieczającym a ubezpieczycielem, a nie w relacjach pomiędzy zakładem ubezpieczeń i pośrednikiem ubezpieczeniowym¹⁸.

Wydaje się, że można uznać, iż z inwestycyjnego charakteru tej umowy oraz jej obligatoryjnego elementu w postaci ufk wynika, że opłatą, która jest charakterystyczna dla niej jest opłata za zarządzanie funduszem. Prawo do jej pobierania wynika ze sposobu inwestowania środków pochodzących ze składek – w formie zinstytucjonalizowanego funduszu, zarządzanego w sposób określony przepisami prawa i stanowi w stosunku do zarządzania funduszem świadczenie ekwiwalentne.

4. Ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy jako immanentny element umowy ubezpieczenia z ufk

Przepis art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej dotyczy przede wszystkim inwestycyjnych aspektów umowy. Ten element inwestycyjny ww. umowy wyraża się przede wszystkim w narzuconej przez ustawodawcę instytucjonalnej formie inwestowania środków pochodzących ze składek – ufk, który stanowi immanentny element tej umowy. W literaturze przedmiotu podkreśla się, że poprzez zakup jednostek funduszu realizowany jest program oszczędnościowy – kluczowa część umowy ubezpieczenia z ufk¹⁹. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 50 u.d.u.r. ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy stanowi wydzielony fundusz aktywów stanowiący rezerwę tworzoną ze składek ubezpieczeniowych, inwestowany w sposób określony w umowie ubezpieczenia. Jednostka funduszu stanowi część funduszu, będącą proporcjonalnym udziałem w jego aktywach i służy ona ustaleniu zakresu partycypacji uczestnika funduszu w jego aktywach. Nabyta liczba jednostek funduszu jest równa ilorazowi kwoty przekazanej do aktywów funduszu i wartości jednostek w tym dniu²⁰.

Ustawodawca zawarł w ww. przepisie szczegółowe regulacje dotyczące jego funkcjonowania. Zgodnie z art. 276 u.d.u.r., w przypadku gdy zakład ubezpieczeń wykonuje działalność w zakresie ubezpieczeń, o których mowa w dziale I grupa 3 załącznika do ustawy, zatrudnia doradcę inwestycyjnego do zarządzania ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi lub zawiera umowę z podmiotem uprawnionym do zarządzania aktywami na zlecenie. Cechą charakterystyczną umowy ubezpieczenia z ufk jest to, że fundusze inwestują w różnego rodzaju aktywa, zdywersyfikowane pod względem poziomu ryzyka, np. bony skarbowe, obligacje, akcje, jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. W związku z tym, że w ramach jednej umowy może być oferowane nawet kilkadziesiąt funduszy, ustawodawca zobowiązał ubezpieczyciela do wskazania w umowie wykazu oferowanych w ramach umowy ubezpieczenia ufk. Przepisy prawa nie wprowadzają ograniczeń co do liczby funduszy oferowanych w ramach jednej umowy. Należy uznać, że umowa, która nie przewidywałaby inwestowania środków

¹⁸ Szerzej: M. Szczepańska. 2016, w: P. Wajda, M. Szczepańska (red.), „Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Komentarz, Komentarz do art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej”, Warszawa: LEX.

¹⁹ M. Wiśniewski. 2016. „Ubezpieczenia o charakterze oszczędnościowym w świetle nowych regulacji”, *Wiadomości Ubezpieczeniowe* 2016, nr 3, s. 67.

²⁰ M. Szczepańska, „Ubezpieczenia na życie...”, s. 141 i n.

ubezpieczających w formie ufk, byłaby sprzeczna z naturą tego stosunku, mogłaby ona stanowić natomiast inny rodzaj umowy.

Uprawnionym do tworzenia i likwidacji ufk jest wyłącznie ubezpieczyciel i nie musi on w tym przypadku uzyskiwać zgody innych podmiotów, np. ubezpieczających lub organu nadzoru. Prawo to jest wyrazem dozwolonej na podstawie art. 353¹ k.c. swobody umów i nie jest sprzeczne z naturą stosunku ubezpieczenia z ufk. Przepisy prawa nie wprowadzają szczególnego trybu tworzenia i likwidacji funduszy ani obowiązku uzyskiwania zgody przez organ nadzoru na ich utworzenie i likwidację. W związku z tym zasady ich tworzenia i likwidacji określa ubezpieczyciel. Z powyższego uprawnienia ubezpieczyciela wynika jego prawo do określenia celów inwestycyjnych i polityki inwestycyjnej danego funduszu, w tym w szczególności rodzaje aktywów konkretnego funduszu, które są wskazane w regulaminie ufk, a ubezpieczający nie może wywierać wpływu na politykę inwestycyjną funduszu. Ustawodawca zdefiniował w ustawie o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej kategorię aktywów, w które może inwestować fundusz, ale wybór konkretnych instrumentów finansowych należy do zarządzającego funduszem.

W zależności od rodzaju umowy, tzn. czy jest to umowa jednofunduszowa czy wielofunduszowa, ubezpieczający może mieć różne uprawnienia w trakcie umowy, np. dokonywać zmiany alokacji składki pomiędzy fundusze, transferu środków pomiędzy funduszami. W okresie obowiązywania stosunku ubezpieczenia zakład ubezpieczeń jest zobowiązany inwestować środki pochodzące ze składek zgodnie z postanowieniami umowy.

Ponadto, w przypadku umowy ubezpieczenia z ufk wprowadzono obowiązek zawarcia w umowie dodatkowego wzorca umownego, niewystępującego w innych umowach ubezpieczeń na życie, regulaminu ufk. Ustawodawca określił, że powinien on zawierać informacje dotyczące: celu inwestycyjnego ufk; typów i rodzajów papierów wartościowych i innych praw majątkowych będących przedmiotem lokat ufk; charakterystykę aktywów wchodzących w skład ufk, kryteria doboru aktywów oraz zasady ich dywersyfikacji i inne ograniczenia inwestycyjne oraz informację o ryzyku inwestycyjnym ubezpieczającego lub ubezpieczonego. Regulacja ta ma charakter ramowy, ponieważ to ubezpieczyciel w konkretnej umowie doprecyzowuje w sposób szczegółowy informacje, które zostały pogrupowane w ogólne kategorie przez ustawodawcę, adekwatne dla danej umowy. Należy wskazać, że posłużenie się w tym przypadku przez ustawodawcę generalnymi określeniami może powodować, że ubezpieczyciele w różny sposób będą formułować postanowienia określające przedmiotowe informacje.

W art. 23 ust. 1 u.d.u.r. zobowiązano ubezpieczyciela do zawarcia szczegółowych informacji dotyczących funkcjonowania ufk. Nałożono na niego obowiązek określenia: zasad i terminów wyceny jednostek uczestnictwa ufk oraz zasad alokacji środków pochodzących ze składek ubezpieczeniowych w jednostki uczestnictwa ufk, terminów zamiany składek ubezpieczeniowych na jednostki uczestnictwa oraz zasad umorzenia jednostek uczestnictwa ufk i ich zamiany na środki pieniężne. Ustawodawca, co do zasady, nie wprowadził w tym zakresie regulacji narzucających ubezpieczycielom sztywne terminy dokonywania ww. działań oraz nie określił szczegółowo zasad ich przeprowadzania. W związku z powyższym ubezpieczyciele mogą określić je w ramach swobody umów, jednak powinny one być sformułowane w taki sposób, aby jednoznacznie określać obowiązki ubezpieczyciela w tym zakresie. Wyjątek stanowi regulacja zawarta w art. 23 ust. 4 pkt 1, zgodnie z którą zakład ubezpieczeń dokonuje wyceny jednostek uczestnictwa ufk nie rzadziej niż raz w miesiącu.

W świetle ww. przepisu należy rozróżnić pojęcia „zasady wyceny jednostek ufk” od „metodologii wyceny” aktywów ufk. Zasady wyceny jednostek ufk mogą być określone

przez strony umowy, ponieważ nie zostały one zdefiniowane przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa. Ze względu na otwarty katalog ufk zasady te mogą być odmienne w zależności od rodzaju funduszu. Przepis wskazuje, że wycena jednostek funduszu jest dokonywana przez zakład ubezpieczeń i jest to jego wyłączna kompetencja. Natomiast metodologia wyceny aktywów ufk jest zdefiniowana przepisami prawa, tj. ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²¹, rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i reasekuracji²² oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania, i sposobu prezentacji instrumentów finansowych²³. Powyższe przepisy nakładają obowiązek dokonywania wycen aktywów ufk w sposób wskazany przez obowiązujące przepisy i nie pozwalają zakładowi ubezpieczeń na jakąkolwiek dowolność w dokonywaniu wycen. Nie jest to materia, która jest kształtowana na zasadzie swobody umów i którą strony mogą w uznaniowy sposób modyfikować. Z tego też względu ustawodawca nie nałożył na zakład ubezpieczeń obowiązku informowania klientów o zasadach (metodologii) wyceny aktywów określonych w przepisach prawa.

5. Umowa ubezpieczenia z ufk jako umowa, w której ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający

Ustawodawca jednoznacznie określił, że przedmiotowo istotnym elementem umowy ubezpieczenia z ufk jest rozstrzygnięcie, kto ponosi ryzyko inwestycyjne w tej umowie. Przepisy prawa wskazują, że jest to umowa na ryzyko i rachunek ubezpieczającego²⁴. Jest to cecha, która odróżnia umowę ubezpieczenia z ufk od klasycznych umów ubezpieczenia o charakterze ochronnym. Ta sama zasada obowiązuje w prawie niemieckim²⁵. W literaturze przedmiotu reprezentowane jest stanowisko, że dopuszczalne jest funkcjonowanie produktu zaliczanego do ubezpieczeń z ufk, prowadzonych na ryzyko zakładu ubezpieczeń (wtedy klient nie ma wpływu na politykę inwestycyjną ufk)²⁶. Istota tej umowy polega na tym, że w jej ramach część składki ubezpieczeniowej obligatoryjnie jest inwestowana w formie jednego lub wielu ufk. Wybór konkretnych funduszy, do których wpływają środki pochodzące ze składek należy do kompetencji ubezpieczającego. W tego typu umowach podstawową funkcją umowy dla ubezpieczających jest inwestowanie środków w określony w umowie sposób i z tego względu stanowią one dla nich alternatywny produkt finansowy. Jednak należy podkreślić, że co do zasady w tego

²¹ Tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.

²² Dz. U. z 2016 r. poz. 562.

²³ Tekst jedn. Dz. U. z 2017 r. poz. 277.

²⁴ § 43 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji określa, że rezerwy ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, tworzy się w wysokości wartości lokaty dokonanej zgodnie z postanowieniami zawartej umowy ubezpieczenia na życie. Zgodnie z Notami objaśniającymi do pozycji bilansu zakładu ubezpieczeń i zakładu reasekuracji w pozycji C aktywów bilansu „aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający” – ujmuje się aktywa netto na rachunek i ryzyko ubezpieczającego. W pozycji tej ujmuje się aktywa, których wartość jest wykorzystywana do wyceny wartości zysku z umów ubezpieczenia związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym oraz służące pokryciu zobowiązań, które są ustalane w stosunku do określonych indeksów.

²⁵ P. Leins. 2016, w: P. Prave (hrsg.), *Lebensversicherungen, Kommentar zu den Allgemeinen Bedingungen der Lebens- und Rentenversicherung*, München 2016, s. 453.

²⁶ B. Mrozowska-Bartkiewicz. 2015. „Charakter prawny ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym”, *Prawo Asekuracyjne* 2015, nr 2, s. 25.

rodzaju umowie ubezpieczyciel nie gwarantuje zwrotu wpłaconych składek ani osiągnięcia celu inwestycyjnego, a w konsekwencji inwestycja ta wiąże się z ryzykiem. Umowa ta jest umową starannego działania, a nie umową rezultatu. W konsekwencji umowa, co do zasady, nie przewiduje wypłaty świadczeń w określonej wysokości, a ich wartość jest pochodną wyników inwestycyjnych ufk. Ze względu na bardzo istotny element ryzyka charakteryzujący każdą działalność inwestycyjną, w tym działalność ufk, zakłady ubezpieczeń nie gwarantują osiągnięcia wskazanego celu inwestycyjnego, a w konsekwencji wysokości świadczeń wypłacanych przez ubezpieczyciela, co również potwierdza, że lokowanie środków w fundusze odbywa się na ryzyko ubezpieczającego lub ubezpieczonego w przypadku umowy na cudzy rachunek²⁷.

Ubezpieczający inwestując w ramach ufk (jednego lub wielu) liczy się z możliwością straty części aktywów, a tym samym ponosi również konsekwencje polityki inwestycyjnej prowadzonej przez zakład ubezpieczeń. Ubezpieczający, który na etapie podejmowania decyzji inwestycyjnej wybiera ubezpieczenia wielofunduszowe, tzn. umożliwiające lokowanie środków w więcej niż jeden ufk, w pewnym stopniu wywiera wpływ na wysokość świadczeń wypłacanych przez ubezpieczyciela. Ma on bowiem prawo do dokonywania alokacji składki w poszczególne fundusze według własnego wyboru oraz dokonywania transferu pomiędzy funduszami, tym samym realizując swoją politykę inwestycyjną w ramach strategii oferowanych przez ufk w ramach zawartej przez niego umowy²⁸. W przypadku ubezpieczenia powiązanego z jednym ufk, klient również podejmuje własną decyzję inwestycyjną, polegającą na tym, że dokonuje wyboru, iż przez cały okres ubezpieczenia składka ma być inwestowana wyłącznie w jeden fundusz w sposób określony w Regulaminie Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych. W związku z powyższym należy przyjąć, że w ten sposób kształtuje odpowiadającą mu strategię inwestycyjną, której nie może modyfikować w trakcie trwania umowy.

W przypadku ufk przyjmuje się, że za ryzyko inwestycyjne powinno się uznać wszelkie czynniki mogące spowodować spadek wartości walorów wchodzących w skład portfela funduszu²⁹. Wyróżnia się dwa rodzaje ryzyka: systematyczne i specyficzne³⁰. Ryzyko systematyczne obejmuje wiele zjawisk makroekonomicznych, takich jak: inflacja, zmiany stóp procentowych, sytuacja polityczna lub ogólna koniunktura gospodarcza. Ryzyko specyficzne dotyczy takich czynników, jak: efektywność zarządzania funduszem, kondycja finansowa i sytuacja prawna emitentów papierów wartościowych, wahań koniunktury na rynku kapitałowym. Jednak przy określaniu znaczenia pojęcia ryzyko inwestycyjne nie można pominąć skutków, jakie przepisy prawa wywierają na inwestycję, w której lokowane są środki ufk, a w konsekwencji na ekonomiczną wartość inwestycji, np. zawieszenie odkupywania jednostek uczestnictwa funkcjonujących na rynku funduszy inwestycyjnych zgodnie z przepisami ustawy o funduszach inwestycyjnych. Należy uznać, że ryzyko prawne stanowi element szeroko pojmowanego ryzyka inwestycyjnego.

Ponoszenie przez ubezpieczającego lub ubezpieczonego w umowie na cudzy rachunek całego ryzyka inwestycyjnego w tego typu umowie stanowi jej element przedmiotowo istotny i cecha ta odzwierciedla jej istotę. Należy uznać, że umowa, która przewidy-

²⁷ M. Krajewski, *op. cit.*, s. 672.

²⁸ M. Szczepańska, w: P. Wajda, M. Szczepańska, „Komentarz do ustawy...”.

²⁹ G. Kościelniak. 1998. „Fundusze powiernicze”, Kraków: Zakamycze, s. 121; K. Gabryelczyk. 2006. „Fundusze inwestycyjne – rodzaje, zasady funkcjonowania, efektywność”, s. 34–35, 230 i n.

³⁰ J. Kropiwnicki. 2009. „Fundusze inwestycyjne. Prawna ochrona interesu uczestników”, Warszawa: LexisNexis, s. 64–65.

wałaby, że to wyłącznie ubezpieczyciel jest obciążony całym ryzykiem mogłaby być uznana za sprzeczną z naturą tego stosunku. Nie stanowi naruszenia tej zasady oferowanie przez ubezpieczycieli jako jednego z kilku lub kilkudziesięciu funduszu gwarantowanego. W konsekwencji należy uznać, że strony nie mogą modyfikować tej cechy właściwej dla tego typu zobowiązania, w szczególności deformować ją w ten sposób, że prowadziłyby to do ukształtowania tej umowy jako umowy, w której ryzyko lokaty ponosi ubezpieczyciel.

6. Podsumowanie

Na podstawie art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej można wskazać cechy charakterystyczne umowy ubezpieczenia z ufk. Jednak ze względu na ramowy charakter tej regulacji treść konkretnego stosunku prawnego ustalana jest przede wszystkim na podstawie wzorca umowy – ogólnych warunków ubezpieczenia. W przypadku umowy ubezpieczenia z ufk jako generalną zasadę należy przyjąć, że ustawodawca pozostawił stronom znaczną swobodę w zakresie kształtowania treści ww. umowy. Najważniejszą cechą charakterystyczną umowy ubezpieczenia z ufk jest połączenie elementów ubezpieczeniowych i inwestycyjnych w jednej umowie (ustawodawca nie określił relacji pomiędzy tymi dwiema funkcjami). Co do zasady, w każdej umowie ubezpieczenia z ufk występują świadczenia o charakterze ubezpieczeniowym wypłacane w razie zajścia przewidzianego w umowie wypadku (zgonu lub dożycia ubezpieczonego do końca okresu ochrony ubezpieczeniowej) oraz świadczenia odzwierciedlające inwestycyjny charakter umowy – całkowity i częściowy wykup ubezpieczenia. W tego typu umowach ubezpieczyciel jest zobowiązany do inwestowania środków pochodzących ze składek w określony w umowie sposób – w formie wyraźnie wyodrębnionego ufk, który stanowi immanentny element umowy. Należy podkreślić, że ponoszenie w tej umowie przez ubezpieczającego ryzyka inwestycyjnego stanowi również element przedmiotowo istotny i cecha ta odzwierciedla naturę tej umowy, odróżniając ją od klasycznych umów ubezpieczenia.

dr hab. Magdalena Szczepańska

*Kierownik Katedry Prawa Ubezpieczeń
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Warszawski*

Bibliografia

- Gabryelczyk K. 2006. „Fundusze inwestycyjne – rodzaje, zasady funkcjonowania, efektywność”, Kraków:
- Łańcucki J. 2015. „Ochrona konsumenta w sektorze ubezpieczeń w regulacjach unijnych. Determinanty skuteczności przyjętych rozwiązań”, Prawo Asekuracyjne 2015, nr 4.
- Kamieński W. 2012. „Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2010 r. dotyczącego wysokości opłaty likwidacyjnej”, Rozprawy Ubezpieczeniowe, nr 13 (2/2012).
- Klein A. 1972. „Pojęcie umowy i stosunku zobowiązaniowego kontraktacji według Kodeksu cywilnego”, Studia Cywilistyczne, t. XIX.
- Kościelniak G. 1998. „Fundusze powiernicze”, Kraków: Zakamycze.
- Krajewski M. 2016. „Umowa ubezpieczenia, Komentarz”, Warszawa: C.H. Beck.

- Kropiwnicki J. 2009. „Fundusze inwestycyjne. Prawna ochrona interesu uczestników”, Warszawa: LexisNexis.
- Leins P. 2016, w: P. Prave (hrsg.), *Lebensversicherungen, Kommentar zu den Allgemeinen Bedingungen der Lebensund Rentenversicherung*, München.
- Mrozowska-Bartkiewicz B. 2015. „Charakter prawny ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym”, *Prawo Asekuracyjne* 2015, nr 2.
- Prave P. 2016. „Lebensversicherung”, München.
- Radwański Z. 2008, w: „System Prawa Prywatnego”, t. 2, Warszawa: C.H. Beck.
- Radwański Z., A. Olejniczak. 2005. „Zobowiązania – część ogólna”, Warszawa: C.H. Beck.
- Romanowski M. 2013. „Umowa ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym w świetle przepisów Kodeksu cywilnego i projektowanych w tym zakresie zmian”, *Wiadomości Ubezpieczeniowe*, nr specjalny 3/2013.
- Szczepańska M. 2011. „Ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym”, Warszawa: Wolters Kluwer.
- Szczepańska M. 2015. „Wypłata wartości wykupu w umowie ubezpieczenia na życie z ufk – charakter prawny świadczenia”, *Wiadomości Ubezpieczeniowe* 2015, nr 3.
- Szczepańska M. 2016. „Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2015 r. (sygn. akt III CZP 87/15)”, *Prawo Asekuracyjne* 2016, nr 3.
- Szczepańska M. 2016, w: P. Wajda, M. Szczepańska (red.), „Ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Komentarz. Komentarz do art. 23 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej”, Warszawa: LEX.
- Wiśniewski M. 2016. „Ubezpieczenia o charakterze oszczędnościowym w świetle nowych regulacji”, *Wiadomości Ubezpieczeniowe* 2016, nr 3.

New Approach to Unit-Linked Insurance Contracts under Article 23 of the Insurance and Reinsurance Activity Act

The goal of this article is to present general characteristics of a unit-linked life insurance contract. Characteristic features of this agreement have been identified on the basis of Article 23 of the Insurance and Reinsurance Activity Act. In particular, various types of major benefits of the contractual relationship and the rules for determining their amount have been discussed. The analysis included in the article concentrates on the investment elements of this contractual relationship, because this is a feature that distinguishes it from typical insurance contract. In this respect, insurance capital fund issues have been investigated and the investment risk taken by the policyholder in this contract has been demonstrated as an objectively essential element.

Keywords: unit-linked life insurance contract, insurance and reinsurance activity act, insurance capital fund, partial and total redemption.